

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

36 Årgang

nr. 1.

2019

Billedet er fra Socialdemokratiets årskalender 2019.

Billederne i kalenderen er aftryk af udsmykning af Socialdemokratiets gruppeværelse, udarbejdet af den danske kunstner Jacob Brostrup.

Billederne i kalenderen skildrer arbejderbevægelsen, Danmarks og socialdemokratiets historie

ISSN:0996-2939

ASRA NYT - Udgivet af ASRA
Museumsgade 32. 7400 Herning

ASRAs hjemmeside:

www.asra.dk

Formand:

Jens Erik Sørensen

Højlundparken 17

7600 Struer

Mail: formand@asra.dk

Kasserer:

Inge Marie Jensen

Stabyvej 39. Staby 6990 Ulfborg

Tlf: 23834577

mail: kasserer@asra.dk

Redaktion:

Arkivgruppen

Leo Skaaning

mail: blad@asra.dk

Arkivmedarbejdere

Jørgen Aarestrup-Nielsen

Jørgen Markmøller

Jørn Jensen

Inga Ries Pedersen

Tove Nykjær

Gerda Olesen

Leo Skaaning

Henry Ammitzbøll

***Trykt med hjælp fra
Metal Herning***

***Deadline for næste nr.
April 2019***

Indhold:

side 2. Kolofon

side 3. Formanden har ordet

side 4. Fra ”Kong Harald”
til Hans Hedtoft.

side 10. Oskar Hansen

”den stedserøde digter

side. 12. Formanden fylder rundt

side 13. Bette Ankers jul

side 17. AKTUELT den sidste arbejder
avis i Danmark.

side.18. Lone Børlum på generalfor-
samlingen.

side 20. Dagsorden til generalforsam-
lingen.

ER DU OK ?

Har du set dette grønne mærke, og
ved du hvad det står for ?

Som medlem af en OK-mærket
fagforening kan du være sikker på, at
der eksempelvis er styr på din løn og
indbetalinger til pension og ferie. Og
du kan få den fagspecifikke viden, råd-
givning og netværk, du har brug for i
dit arbejdsliv. Det skaber tryghed og
styrker dine muligheder for at udvikle
dig og skabe det liv, du ønsker dig. Der
er næsten 100 forskellige fagforeninger
med OK-mærket med i alt 1,5 mio.
medlemmer.

Formanden har ordet!

Formand Jens Erik Sørensen

I ASRA vil vi gerne ønske alle vore medlemmer et rigtig godt Nytår, og sige tak for den store opbakning vi fik i 2018. Tak til alle der har besøgt os, vi håber at I har haft lige så stor glæde af besøget, som vi har i Arkivet.

Vi har allerede klubber der har meddelt at de vil besøge os i den kommende tid, det er vi glade for.

Husk at I alle er velkommen den **4. marts kl. 19.00** til vores Generalforsamling, (læs om den andet sted i bladet) der vil vi gøre status over alle de aktiviteter vi har haft i 2018, men også forsøge at se fremad, vi vil derfor gerne have forslag fra jer om hvad I forventer jer af ASRA.

Vi er blandt andet blevet opfordret til at lave en tur til Arbejdermuseet i København til sommer, og vil derfor gerne høre, om det er en tur I kunne have lyst til at deltage i.

Men husk også at vi gerne vil besøge jeres Klub eller forening og fortælle om ASRA, vi har mange gode historier og film, som fortæller den gode historie om arbejderbevægelsen, og

de store personligheder, der har været med til at bygge det gode samfund op, som vi i dag nyder godt af.

Jeg tror også at vore Faglige organisationer med fordel kan bruge os, til at fortælle de unge lærlinge og elever, hvordan Fagbevægelsen har kæmpet for at skaffe de forhold og muligheder som de har i dag, og få indblik i hvad det har kostet.

Så brug os når I holder møder, vi gør det gerne og gratis. Vi vil også gerne komme ud og holde en sangaften, sammen med jeres medlemmer, og synge de gamle arbejdersange, de sange der også fortæller arbejderhistorie, og som er med til at skabe solidaritet og sammenhold i det faglige arbejde. Igen i år vil der i Historiens Hus være en minde aften **den 4. maj**, hvor vi vil høre frihedsbudskabet, og mindes dem der gav det største de havde, deres Liv.

Jeg ved ikke endnu hvordan programmet kommer til at se ud, men vi slutter denne aften ude foran Huset, hvor der er lys i alle vinduerne og vi synger "Altid frejdig når du går," det bliver en smuk aften, hvor vi mindes besættelsen og friheden.

Alle er velkommen til sammen med os at deltage i denne minde aften.

Jens Erik Sørensen
Formand

Fra ”Kong Harald” til Hans Hedtoft

En gang imellem støder man på en rigtig bog i en bogkasse, en der fanger ens interesse, fordi titlen er iøjnefaldende. ”Kong Harald” hvem er nu det? Pris kun 1. krone.

Undertitlen : En reportage fra Socialdemokratiets gennembrud

Til den pris kan man da altid tage den med sig, og måske er der noget der fjænger i bogen.

Jeg bladrer i den, læser lidt her og der, og sørme, om ikke der er ting vi kender, som vi har haft bragt i nogle af vore skrifter eller blade, her bliver det bekræftet at det er rigtigt det vi har på skrift. Bogen er fra 1948

Måske skal vi lige finde ud af hvem ”Kong Harald” er?

En dreng fortæller:

Mit første møde med Kong Harald var hin dag, da han standsede mig i Demokratens port og sendte mig op på hjørnet efter ”3 til 17”

Jeg har sikkert følt denne opgave som noget af en partimæssig tillidsfunktion, en slags ophøjelse. Jeg kom sporenstregs tilbage, barfodet og barhovedet, med cigarerne i en knitrende pergamentpose, og med tre 1 øre fastklæbede i den knyttede hånd.

Kong Harald modtog mig med et venligt glimt bag brilleglassene.

Han havde taget plads på en stol i ekspeditionen, og ved hans side stod Peter Sabroe.

Jeg lagde cigarposen og de tre 1 ører på pulten og ville forsvinde, kvælende et befippet suk, da Kong Harald kaldte mig tilbage.

- Værsgo, sagde han. Og da jeg gik, lå den ene varme 1 ører i min hånd.

Jeg kom meget hurtigt ud af døren, thi i Harald Jensens stemme og øjne synes at lure en dulgt formaning med hensyn til de alvorlige forpligtigelser,

der fulgte med gratialet.

Nu må det erindres, at man virkelig i de dage var i stand til at solde 1 øre op Harald Jensen var ingenlunde en gnier, men meget påpasselig og økonomisk, man holdt ham for at være en holden mand. Overfor bladets medarbejdere har han aldrig vist smålighed. Netop ved den omhyggelige opdeling af beløbet, følte den barfodede dreng måske erkendtligheden så meget stærkere, end tilfældet ville have været, hvis Kong Harald skødesløst havde lagt alle 1 ørerne i hans hånd. Det er i virkeligheden også en kunst at give.

Jeg har aldrig følt, at den 1 øre var noget ringe vederlag.

Landstingsmand Harald Jensen, den jydsk "Kong Harald" der skabte "Demokraten" og rejste den jydsk arbejderbevægelse.

Bogen er delt op i kapitler med overskrifter som:

Snart dages det brødre...

De fattiges værner, de riges ris.

Kælderen - proletardrengenes universitet.

I fængsel og på taburet.

Så dukker der et kapitel op:

Faklerne ved Vesterhavet

Og det kommer en i hu, at vi har et skrift om O.V. Høft fra Lemvig, og deri fremgår det, at der ofte blev holdt fakkeltog omkring Lemvig, hvor Stauning var hædersgæst og hovedtaler.

Jeg læser videre i bogen:

Stauning eller Kaos - det var en valgfærd. Ikke båret af alene ord, men også af ild.

Ofte blev vælgermøderne afsluttede med fakkeltog, der var af stor virkning.

Mine beretninger, der naturligvis flammede omkap med fakkellilden, gav iøvrigt anledning til en interpellation i Folketinget... men da var bålet nok brændt ned.

Redaktør M.I.Madsen i Lemvig, selv en brændende sjæl, tændte den første ild i Vestjylland. han havde i alle enkeltheder ordnet et fakkeltog, der skulle modtage statsministeren ved byporten en sen aften.

Stauning var i Skive, hvor han talte ved et af de sædvanlige kæmpemøder, der havde trukket hele byen og oplandet til. Efter mødet skulle turen gå ad landevejen til Lemvig, hvor redaktør Madsens Fakkeltog ventede ved by-

porten. Madsen kom selv til Skive for at sætte sig i spidsen som anfører. Han gav en kort information, idet han inde i Satunings vogn anbragte tre slukkede fakler. Planen var nu, at vi skulle standse på et højdedrag umiddelbart før Lemvig. Her skulle vi stige ud, og de medbragte fakler tændes. - Når jeg svinger min fakkelt, sagde Madsen, det er signalet til folkene ved byporten ved vi er her - og i samme øjeblik ved de, at alle faklerne tændes. Alt var således på bedste måde tilrettelagt og sat i scene. Og nu gik turen i den mørke aften i susende fart ad Salling snørklede veje, for Madsen havde hast. En tusindtallig skare ventede jo utålmodigt ved byporten. Ved 11-tiden om aftenen, i dybt nattemørke, nåede vi frem i nærheden af Lemvig. Her stod vi ud af vognen. Den fyrige redaktør Madsen gav os en fakkelt i hænderne. Det var koldt og blæsende. Madsen strøg en tændstik og satte ild til Staunings fakkelt. Men der var kun et glimt. den ellers så omhyggelige Madsen havde ikke rådført sig med den lunefulde blæst. Her stod vi på et højt, fritliggende, omblæst punkt, og Madsen strøg tændstik efter tændstik, uden at faklen ville fænge. Stauning fulgte tålmodigt anstrengelserne. Engang imellem opmuntrede han Madsen til bare at prøve igen.... Endelig lyste faklerne op. Madsen så sig triumferende om i kredsen, der i mørket stod grupperet om en urolig flamme. Den samme følelse af dåd må

urmennesket have haft, da det lykkedes dem at slå ild. Nu var det ingen sag at få blus på alle faklerne. Således - med ilden løftet over hovederne, begyndte vi marchen mod byporten, hvor den store menneskemængde tålmodigt ventede. Men fodturen var længere end vi havde regnet med. Et ejendommeligt syn må det have været at se tre mænd med løftede fakler stige frem gennem midnattens mørke, og den ene af mændene var altså Stauning, der uden at kny havde fulgt Madsens håndfaste anvisninger. Situationen var ikke uden humor, og jeg sagde spagfærdigt til Madsen. - Vi ligner grangiveligt et permanent omvandrende fakkeltog. Stauning lo, så det drøned. Man kunne virkelig godt få det indtryk, at vi kom travende fra København - med faklerne i hænderne. Så hold vi en kort munter rådslagning, der endte med, at Stauning atter tog plads i den tomme vogn, der var fulgt med i "skridtgang" i passende afstand. Madsen havde nu to fakler, og han svang dem af hjertets lyst, mens jeg hold den tredje fakkelt. Således ankom vi til byporten, hvor en tæt menneskemængde, vel de fleste af byens befolkning stod i den fantastiske ildskær fra hundrede af fakler. Først her fik Stauning en fakkelt i hånden - og så endelig drog dette fakkeltog, under ild og med sang, gennem Lemvig.

De fattiges værner, de riges ris

Peter Sabroe, som vi omtalte i nr. 3. 2018 bliver også omtalt i bogen.

I sine drengeår må Hans Hedtoft, der selv var avisdreng ved Demokraten, have modtaget et stærkt indtryk af Peter Sabroe, om ikke på anden vis, så gennem den varme beundring hans mor lagde for dagen for den store børneven.

I ikke ringe grad er det humane islæt i Arbejderbevægelsen og Socialdemokratiet en arv fra Peter Sabroe.

Han var en taler der henrev alle.

Til byens fattige drenge råbte han et: ”Behold træskoene på”. Det var næsten overalt forbudt at færdes på trapper og gange iført træfodtøj.

På talerstolen havde han ikke sin ligemand. Han tordnede mod social uret. Han slog ned på soldaterplagerne og revsede børnenes bødler.

Jeg har set ham briste i gråd midt i en tale. Og hele salen græd med ham.

Han kendte selv den magt, han således ved sin egen bevægelse han havde over sindene. Til vennen A.C.Meyer sagde han engang i et svagt øjeblik: Der findes to gudsbenådede talere i Socialdemokratiet - du og jeg!

For partiet har agitatoren Peter Sabroe, blodrig, uforglemmelig og uforsigtig - altid med en dom over hovedet, betydet mere end en hel hob af socialistiske teoretikere.

Hans sprog forstod vi alle.

Den genlød i vore hjerter.

En mand af et sådant temperament gik ofte sine egne veje og måtte uundgåeligt komme i konflikt med partiets taktiske hensyn.

Det var en af mine barndoms oplevelser, da jeg som avisdreng i ”Demokraten” 25 års jubilæum, der fejredes på Østergaards hotel, Bjørnebakkernes gamle borg, hvor bordene stod dækkede.

De prominente gæster med ”Kong Harald” som midtpunkt, havde plads ved hovedbordet, hvor der naturligvis også var en kuvert til Sabroe.

Børnene var anbragt ved et særligt bord, hvor vi sad urolige, opfyldt af forventning. Ikke mange af os havde før den dag oplevet en festmiddag. Da Sabroe fik øje på denne børneforsamling, bad han tjeneren om at skaffe en stol, og tog så plads iblandt os.

Han forstod at gøre festen til en oplevelse. Op af lommen drog han et funklende ur. Så drejede han på viserne, og til alles forbløffelse hørte vi, at uret, oh under, var forsynet med det dejligste klokkespil.

Det gik naturligvis løs med taler og hurra. Men Sabroe organiserede nu hurtigt sin børnetrop således, at vi gemte vore hurraråb - og først når de voksne var færdige, kom børnenes hurra som et jublende ekko.

Efter bordet tyllede vi os med røde sodavand. Det var en fest der gav Aarhus noget at snakke - og sladre om.

Kristian Krater

Som er forfatter til denne lille, men meget interessante bog slutter med at gå tilbage til ”rødderne”.

Han skriver:

En dag lagde vi turen om til den lille by Stauning ved Ringkøbing fjord, hvor Staunings formentlige forfædre, præsten Petersen-Stauning, har virket i den smukke kirke, der lyser i hvid kalk, så man ser den takkede gavlmilevidt.

Man følte sig her i en egn, hvor rene, gudsfrygtige sind værgede om deres stensatte helligdom.

Stauning foran Stauning kirke

Den lille bys befolkning, væsentlig fiskere savnede i mange år et anløbssted for deres fartøjer.

De måtte, som mange af vestkystfiskerne endnu gør det, slæbe bådene op på land, når de kom hjem fra fangst. Stauning som vel mente at skylde sine forfædres by en lille håndsrækning, tog sig af sagen. Der blev gravet en kanal fra fjorden op til byen, og ved denne sejlbare blev havnen anlagt. Således blev det atter slægten Stauning, der kom til at præge den lille by ved den vide fjord. . . . og på den

anden side af fjorden, så det næppe kunne skimtes, lå jo Hvide sande, hvortil et andet af dansk folkestyres store navne er uløseligt knyttet.

Det slog mig ofte, hvor stor forskellen end var på Stauning og I.C.Christensen, og hvor stor afstanden vel kunne synes at være, så var ligheden dog den stærkeste, og i deres sind var de hinanden så nær som bonde og by. . .

Som den jævne, milde I.C.Christensen var et udtryk for det danske bondesind, således blev arbejderen Stauning et symbol på dansk folkelighed, der tillige bar de nationale løfter, som tidens kår skulle indfri.

Således blev der intet svælg i den folkelige kontinuitet fra I.C. Christensen til Stauning.

Og når talen til tider faldt på venstres store fører, kendte Stauning kun de smukkeste ord.

I en strid martsblæst drog vi ud til fjorden, hvor kanalen skød sig ind, og hvor rækker af små fiskerfartøjer nu lå i en tryk og hyggelig havn.

På bådepladsen sad tavse fiskere og bødede deres garn.

De stimlede ikke sammen, de råbte ikke op, men tog til huen med en knortet hånd, og bakkede sindigt på deres piber, da statsministeren gik forbi.

- Det var jo sørme' Stauning.

- Ja, hwaat it. . . ?

Så vendte de skråen - og så ud over den blanke fjord.

Selvfølgelig måtte vi indenfor i den gamle, hvide kirke, der trodsigt og bestandigt vender sine kampesten mod

den barske vestenvind. Det smukke, rene rum skinnende hvidt. Århundreders andagt hvilte under det buede loft og på væggen en sortlakeret tavle, hvor præsten Petersen-Staunings navn stod lysende i guld i en sirlig ornamenteret ramme.

Efterkommere af præsten drog til København, og fra denne slægt mente statsminister Stauning, at han stammede, selv om dette drages i tvivl af genealogerne, så har det nok sin rigtighed, at der var en god del jysk islæt på bunden af hans natur.

Det tager en tid at nå fra den ene ende af Jylland til den anden.

Stauning havde altid sin dagsplan omhyggeligt udarbejdet i alle detaljer.

Der var ikke beregnet nogen stor plads til forsinkelser.

Og det var naturligvis ærgerligt, at en vejmand midt inde i Jylland standsede os.

Stauning rullede vinduet ned og stak hovedet ud. Vinden tog blidt i det grå skæg.

- Hallo, lød det med en røst, der havde råbt tusinde op. Hallo, vi skal videre i dag - vi har travlt!

Vejmanden vendte sig roligt halvt omkring og satte to fingre til hatten:

- I ka' it' kom vier', før A får a flag.

Og sådan blev det, uden yderligere parlamentaren.

- Nå, han gør jo kun sin pligt, brummede Stauning godmodigt og lukkede vognruden til.

Det var ikke altid let at følge med i Staunings tempo. Han var jo morgenmand som ingen anden.

Og hvis det kneb med at komme op til rette tid, dundrede han på døren.

Da jeg en gang var blevet lidt morgenforsinket, rehabiliterede jeg mig med, at hun kunne sagtens - han slap for morgenbarberingen.

Stauning lo og sagde:

- Du kan jo gøre som jeg - lad bare skægget gro.

Vi kom også til Holstebro, hvor Færchs fabrikskompleks ligger og giver føde til hundrede af arbejdere.

Med lige stor hjertelighed blev Stauning modtaget af arbejdernes skare, som af de unge chefer, der førte Stauning rundt i den omfangsrige virksomhed, hvor han med kendermine betragtede arbejdet - især i sorterernes afdeling. det var forresten ikke første gang han besøgte denne fabrik.

For en menneskealders siden kom han fra Fredericia til Holstebro og søgte ind gennem den samme dør for at bede om et job. Men der var ikke brug for ham. Han så sig rundt i de lyse moderne lokaler og sagde lunt:

- Ja - meget har forandret sig siden dengang.

Oskar Hansen

- Arbejderdigter - Stedserød

I ASRA NYT nr. 4. 2018 havde vi en lille notits om Oskar Hansen.

Den vil vi følge op på, for at give et billede af hvem "faderen" til "Når jeg ser et rødt flag smelde" og "Danmark for folket" egentlig var.

Der blev sagt om Oskar Hansen, at han var arbejderungdommens kampdigter, socialdemokratiets lyriske agitator og stedserød.

Men han var også O.Hansen, digter, som han yndede selv at kalde sig.

Selv har han udtalt, at han var revolutionær, men bange for revolutionen.

I 1917 gik han ind for parolerne:
Knæk sabelen, bryd kronen, styrt kirkerne.

I 1956 indlod han sig i en polemik med en socialdemokratisk statsminister, fordi denne havde indbudt kongen til middag i sit hjem.

Færdig var Oskar Hansen derefter med at gå til bal i de højere socialdemokratiske kredse.

Han hed egentlig Oskar Valdemar Hansen, født 23. juli 1895 i København på Fødselsstiftelsen.

Han døde den 24. maj 1968 og kom i de ukendtes grav på Bispebjerg Kirke-

gård En mindesten for Oskar Hansen, en 15 tons tung granitblok blev afsløret på plænen foran LO's kursusejendom Højstrupgård i Helsingør.

Hans far hed også Oskar Valdemar Hansen, og var typograf.

Moderen, født Thyra Jacobsen, husassistent og fabriksarbejderske døde i 1926. Den 9 juli 1929 blev Oskar Hansen gift med Ragna Møller.

Barndomshjemmet

Oskar Hansen stammede fra et socialdemokratisk arbejderhjem.

Hans farfar var medlem af Socialdemokratiet og hans far agitator, da han var 18 år. Bedsteforældrene på mødrenes side var ved fattigvæsenet. Selv ledsagede han som dreng sin mormor hen for at hente det store 8 punds

rugbrød, fattigvæsenet gav til deres ”kunder” med væsenets stempel.

Oskar boede de første år af sit liv hos sin mors forældre på Christianshavn. Da forældrene giftede sig i 1897 flyttede han med dem ind i en lille to værelses lejlighed til gården på Christianshavn.

Nogle år senere flyttede familien til en 3 værelses lejlighed i Sundby.

Det var et stabilt arbejderhjem han voksede op i. Faderen som var typograf var aldrig arbejdsløs, var med i forskellige sangkor og tog Oskar med som dreng til politiske møder.

Sammen overværede de i 1910 *Den internationale socialistiske kongres* i København, hvor datidens store ledere fra hele Europa, herunder Lenin deltog. Oskar klippede artikler og digte ud af Social Demokraten, digte skrevet af A,C,Meyer for at gemme dem, og måske påvirket af dem skrev han som 12 årig sin første digtsamling: ”Mine tanker” samlet i et stilehæfte. Et af digtene hed ”Et opråb” med førstelinien. Arbejdsmand, rejs dig op af din kummer.

Skolegang og læretid

Han begyndte sin skolegang på Christianshavn. Han var lærenem og blev støttet hjemmefra i sin lektielæsning, men da læreren foreslog forældrene at Oskar skulle læse videre, sagde de nej, og faderen fik drengen sat i lære som typograf som 14 årig hos Poul Hertz bogtrykkeri, hvor han fem år senere fik sit svendebrev.

Typograf og arbejdsløs

Som udlært typograf var Oskar Hansen flere gange arbejdsløs og havde svært ved at finde arbejde.

Første gang han i 1914 blev han afskediget, fordi han trods forbud demonstrerede 1. maj og faktoren samtidig i hans skuffe fandt satsen til et revolutionært opråb til arbejderungdommen i Sundby.

En anden gang lod han sig fyre, så en kollega med kone og børn undgik at blive arbejdsløs.

Han prøvede at arbejde i havnen som kulleper og var arbejdsmand på B&W. Den længste tid han tilbragte på en og samme arbejdsplads var 4½ måned. Fra 1919 opgave Oskar Hansen at være typograf og levede indtil sin død af sin pen som journalist og digter.

Formanden for ASRA fylder ”rundt”

Den ”Gyldenblonde” en af koryfæerne i underholdningsbranchen havde sine causerier i ”gamle dage”, han kunne godt finde på at sige: ”Tillykke gamle dreng, uanset hvor gammel du bliver, ser du ikke ud til at være det!”

Jens Erik Sørensen blev valgt som formand for ASRA den 12. maj 2016 på en ekstra ordinær generalforsamling. Jens Erik har været formand i den tid ASRA har haft til huse i Historiens Hus, han har været med til at flytte fra Ålykkevej til Museumsgade.

Opbygningen af ASRA, som den er i dag, hvor vore arkivalier er blevet digitaliseret, og lagt på Arbejdermuseets server, har han været med til at få sat i stand. ASRA trives og vi har fået en rigtig god kontakt til vore medlemmer, som begejstres og taler rosende når de besøger os. Vi oplever stigende besøg i ASRA, hvor vi får fortalt om arbejderbevægelsens historie, også det har han sat sit fingeraftryk på.

På Ålykkevej havde vi måske 40 - 50 besøgende om året, og ikke mulighed for udstillinger, i de to år vi har været i Historiens Hus, har besøgstallet nærmet sig de 3000 gæster lige fra Foreningen Norden, Sankt Georsgilderne, mange fra Faglige seniorer, fra fagforeninger, og når vi har haft Åben Hus arrangementer sammen med de andre foreninger i Huset.

Ligeledes har ASRA deltaget i en kursusrække, der hed ”Rundtur i historien.” Her fortalte han om ”originaler” i arbejderbevægelsen i Ringkøbing amt. Jens Erik brænder for ASRA, og han har kontakter til alt og alle og fortæller om ASRA og hvad vi kan tilbyde, både når det gælder møder i Historiens Hus, og når det drejer sig om udstillinger på møder og generalforsamlinger. Vi der arbejder i arkivet ønsker dig, Jens Erik, rigtig tillykke med fødselsdagen.

Og selv om du truer med at alderen måske kræver du trapper ned, så håber vi ikke det bliver de første mange år. Vi er glade for din entusiasme, for din store interesse for ASRA, og at du påtager dig opgaver med kontakt ud af huset, som du gør på en enestående måde.

*redaktør af ASRA NYT
Leo Skaaning*

Bette Ankers jul hos tante Karla

Det emmede af hygge, tryghed og varme, når Anker Jørgensen som barn fejrede jul.

Redaktionen fik denne gode historie af en af vore medlemmer, og da man siger "Julen varer lige til Påske" så bringer vi den her.

Forfatter: Louis Bülow

Fakta Boks

Skribenten Louis Bülow er mange årig skribent som gennem fem årtier har skrevet historiske artikler og historier i aviser, magasiner og blade, bl.a. Illustreret Videnskab. Alt om historie og jødisk orientering, med fokus på anden verdenskrig. Hitlers og nazisternes forbrydelser og forfølgelser af og folkemordet på jøderne.

Han har også skrevet om mennesker der har gjort en forskel - blandt andet om Anker Jørgensen, som han står bag to hjemmesider om : ankerjorgensen.dk og ankerjorgensen.dk

- Nåja, ham må kommunen vel tage sig af. . .

Ordene falder på drævende sjællandsk, da tante Karen spørger den gamle landmand fra Roskilde egnen, hvad skal der nu ske med hans 5 årige barnebarn Anker, der netop har mistet sin mor Karen Marie, 33 år gammel. Vi er ni årtier tilbage i tiden, året er 1928, og få år tidligere er også faderen bukket under for den tids fattigmandssyge turberkulose.

Med ordene "Jeg skal give dig kommune" tager tobaksarbejderske Karla Jacobsen resolut sin bette nevø med

hjem i lejligheden i Bådsmannsstræde 10.A. i København, hvor han blive forundt en vidunderlig barndom, der emmer af tryghed, nærvær og hjertevarme.

Stauning fagforening

Når folkekære Anker Jørgensen - for ham er det - senere i livet lader tanker og minder bære tilbage til barndommens jul hos tante Karla, toner et væld af lykkelige stunder og erindringsglimt frem.

Han mindes en fortættet stemning af godhed og fællesskab, som man nok kun oplever nogle få gange", og kun i sin barndom. Selv i det københavnske by- og arbejdermiljø blev man anderledes."

Vi er tilbage i en tidsalder, hvor verden endnu ikke er helt gået af lave.

Den danske Kong Christian X sidder på tronen med Dronning Alexandrine ved sin side, den bundsolide cigarsorterer Thorvald Stauning sidder på magten, og med en vis stolthed i stemmen siger tante Karla i de år ofte til lille Anker: "Ja Stauning og mig, vi er medlemmer af samme fagforening."

Klistret til radioen

Vi er midt i december måneds jule-

højtid med frost og polarkulde, der ubarmhjertig skærer gennem marv og ben, da vi forsigtigt træder ind i tante Karlas beskedenhed i Bådsmansstræde. De varme stuer nærmest summer af glade barnestemmer, fortrolig småsnak og uforfalsket juleglæde, som en lille familie med bette Anker i front sidder der ved julelampens skær med håndskrevne julekort i stakkevis og stilletime i mørkningen.

Familien oplever glæden ved at være sammen og hygge sig med Madam Blå, varm chokolade, tante Karens hjemmebag og bolcher fra Nørregade. Tante Karla juler, synger og læser højt de velkendte juleeventyr, der bladres i julekataloger fra Daells Varehus og lyttes til Københavns Rådhusklokker og Statsradiofonien, der er gået i luften engang midt i 1920'erne.

Efter få år har 8 ud af 10 husstande anskaffet sig et radioapparat, og om søndagen ligger gader og stræder øde hen, når danskerne sidder klistret til radioen for at lytte til datidens pendant til Matador, Familien Hansen. Den mest succesrige radio drama serie nogensinde fra 1929 til 1949 sendes i 900 afsnit.

Også tante Karla er med på bølgen med et krystalapparat med høretelefoner, som med Ankers ord dog ”senere udskiftes med en rigtig radio”.

Den sprøde Gissemand

Fra tid til anden henter tante Karla et af tidens teknologiske påhit frem fra gemmerne - en slags kuffert med plader og nymodens rejsegrammo-

fon, der skal trækkes op med et lille håndsving.

Anker Jørgensen elskede julen hos tante Karla

Anker får lov til nænsomt at placere tonearmens stift yderst på pladen, og som ved et mirakel pløjer stiften de ridsede pladeriller om til skrattende og dog sprøde toner fr den legendariske Gissemand med den arbejdsløse sang. Når de travle juledage nærmer sig, går tante Karla i gang med både julesul og hjemmebag ved køkkenets gammel-dags jernkomfur med ringe og skorsten, og snart breder den lifligste duft af juleglæde sig i de små stuer. Onkel Johannes, der er chauffør på posefabrikken Schouw & Co, tager silke og glanspapir med hjem fra lageret, og så klippes der julepynt, glimmer og stads til den store guldmedalje. Flettede hjerter og kræmmerhuse, kogler, trommer og silkepapirsroser i

flotte farver bliver det til.

Med store øjne og blussende kinder er Anker med til det hele. Tante Karla ser julehøjtiden som børnenes fest, børnenes glade tid, og intet er for godt til bette Anker.

Søndag før juleaften tager hun sin lille pude med ned til storbyens juleudstillinger, og på gader og stræder presser en kødrand af børn og barnlige sjæle næserne flade mod de oplyste butiksvinduer. Et forjættende land som flyder, om ikke med mælk og honning, så dog med det flotteste neonlys og lysreklamer, der stråler om kap med mekaniske tog på skinner, nikkende julenisser og kunstige snelandskaber med glimmer og gran.

Urolig i timen

Anker er startet på det Kongelige Vajsenhus's skole for forældreløse børn, hvor han tit har det lidt svært med datidens terperi af Katekismus og salmevers. Forfatteren Alex Frank Larsen har fortalt, at man i Ankers karakterbog fra dengang kan finde ikke så få bemærkninger som "Urolig i timen... ikke læst på lektierne... har glemt pennalhus"

Det fortælles at en lærer ligefrem sukker opgivende: Hvad skal der dog blive til med dig? Det ender jo med du bliver en af dem der går rundt på gaden...

I juledagene er der en gammel tradition, at vajsenhus-børnene får tilbudt en flæskesteg til hjælp i julehøjtiden, men selv om tante Karla og familien lever i små kår, takker hun altid pænt nej.

Hun ser det som en almisse:

Den kan de beholde til nogle andre! Dagen før juleaften afleverer hun i stedet en flæskesteg, der skal steges hos den lokale bager. med Ankers ord - Lige før juleaftens store måltid skulle begynde, stod husmødrene nærmest i kø foran bagerens butik for at hente flæskestege og hen ad gaden gik vi med stegen på et stort fad, og med et stykke gråt karduspapir over. Jeg bar en kande med fedt.

Endelig oprinder den store aften, og julehøjtidens stemning sænker sig over Bådsmandsstræde.

Udenfor drysser blide snefnug gavnmildt sit hvide slør over storbyen, der funkler af iskrystaller og nyfalden sne. I det fjerne hører man kirkeklokker kime julen ind.

Som Anker husker det, kan familien sætte sig til et nærmest overdådigt julebord - pyntet med lys og gran - med flæskesteg, bjerge af hvide og sukkerbrunede kartofler, duftende rødkål, svesker og varm risengrød med smørklat i midten, mandel og kanel-sukker. Hen på aftenen stråler juletræet børn og voksne i møde i al sin pragt og glans, med hjemmelavet julepynt, julestads, glimmer og levende lys, der spejler sig i blanke barneblikke. Alt elektrisk lys bliver slukket, man tager hinanden i hånden og danser sig glade, svedige og hæse omkring juletræet. Da endeligt...

Ud på aftenen taler frydefulde, men trætte barneøjne, glædestrålende de voksne, kulørte gavebånd, sløjfer, fehår, lametta, tomme juleæsker og

iturevet gavepapir deres tavse sprog om en ganske vidunderlig juleaften hos tante Karla.

Vil du læse mere om Anker Jørgensen findes der er en ganske udmærket bog skrevet af Bjørn Elmquist.

Chr. Eriksens forlag - som hedder

Fem år med Anker

Bjørn Elmquist skriver i forordet:

”Det var Anker Jørgensen der førte socialdemokratiet frem til valgsejr i februar 1977. Lige fra valgkampens start lagede hele det socialdemokratiske

partiapparat op til en stærkt personligt præget kampagne, hvor Anker Jørgensen var alternativet til kaos”.

”Den tidligere forbundsformand står den dag i dag med større chancer end nogen anden dansk politiker i denne halvdel af det 20. århundrede for at blive den ny Stauning.

Fredag den 6. april 2001 stod der at læse på forsiden af en af de sidste arbejderaviser AKTUELT:

Farvel

Underteksten var:

Aktuelt mener

Aktuelt har intet at skamme sig over.

Vi bidrog til en række sociale fremskridt og til mere parlamentarisme og mere demokrati i Danmark.

Vi bidrog til en række sociale fremskridt, der gjorde Danmark til en velfærdsstat.

Som følge af avisens indsats er stribevis af love og tusinde af regler blevet ændret.

Vi bidrog til en mere åbenhed.

Vi fik afsløret nogle svindlere og bedragere undervejs.

Vi bidrog til at gå imod ensretning og monopoldannelse. Vi var en anderledes røst.

Og vi bidrog til, at tusindvis fik stemme i den demokratiske debat

her i landet.

Der var sikkert masser af småfejl undervejs - men ingen kan hævde, at vi ikke gjorde en forskel.

I går kl. 16.48 besluttede LO og de store fagforbund, at prisen for den indsats var for høj.

Det var Louis Pio, der i 1871 indskød 25. rigsdaler, så han og Harald Brix lørdag den 22. juli i 1871. kunne udgive det første nummer af den avis de sidder med i hånden.

Sådan står der i en afskeds leder i AKTUELT.

De 25. rigsdaler er - uden sædvanlig journalistisk stramning - en af de allerbedste investeringer, der er nogensinde er gjort i fremtidens Danmark. AKTUELT er en af verdens ældst eksisterende avis, der udgives på arbejderbevægelsens grundlag - altså de højstemte ord om frihed, lighed og broderskab.

På godt og ondt er avisen et stykke unik danmarkshistorie - hvis rødder og ideer i øvrigt har spiret mange andre steder i verden.

Fakta:

En dyr avis.

Når det koster 127 millioner kroner årligt at sende en avis på gaden, og der kun er indtægter for 66 millioner - så har man et problem.

Det er i en nøddeskal situationen for Aktuelt i dag. Sidste års regnskab viste, at avisen tjente 53 millioner kr. på bladsalg og knap 8 millioner på annoncer.

Dertil kom øvrige indtægter på 4.4 millioner kroner.

På udgifts siden kostede det 43 millioner at skrive, layoute og illustrere avisen. Det var så absolut den tungeste post - men tæt derefter følger bladsalg og marketing med 37 millioner, og her er ikke tale om penge til store dyre annoncekampanjer; Det er først og fremmest den kostbare distribution, der vejer tungt sammen med udgiften til hyre nye abonnemeter ved hjælp af rabatter.

Det kostede 18,5 millioner at trykke avisen, og 17,5 millioner gik til husleje og administration.

Endelig kom der udgifter oveni til annonceafdelingen, direktion, IT og afskrivninger på sammenlagt 10,5 millioner.

Kendte

skribenter på

Aktuelt:

Da kulturkampen huserede, var det folk på denne avis - Broby Johansen, Poul Henningsen og ikke mindst Preben Wilmann - der førte an.

Når arbejderbevægelsen selv skulle beskrives, så var det avisens huspoet Oskar Hansen, der leverede ordene.

I sportens verden var det avisens fyr-tårne som Kai Seier Larsen og Knud Lundberg, der prægede den holdningsmæssige del af debatten.

Den fælles drivkraft har igennem næste 130 år hver eneste dag været den sociale indignation. Kampen for retfærdighed. Måden at stille ordene op på har over tid været forskellig. I starten var de agitatoriske - i dag er de journalistiske og mere nuancerede. Men synspunktet har hver eneste dag lydt, vi slår kræfterne sammen, så kan vi også gøre en forskel - og ændre tingene.

Lone Børlum

Uddannelse/erhverv

-Uddannet soc. pædagog

Politiske tillidshverv:

Medlem af Teknik- og Miljøudvalg i Herning byråd

Medlem af Byplanudvalg

Andre tillidshverv:

Medlem af Herning Lufthavn, den selvejende institution, bestyrelsen

Medlem af Midtjyllands Lufthavn A.m.b.a.

Medlem af Lind-Hallen, repræsentantskab

Medlem af Grundlisteudvalg

Suppleant til valgbestyrelsen KV

Formand for LO Herning/Ikast

Lone Børlum vil være til stede på generalforsamlingen, og fortælle om sit liv og sit politiske arbejde. Kom og få en spændende beretning om hendes liv og virke.

Generalforsamling
Mandag den 4. marts 2019 - kl. 19.00
i fælleslokalerne Historiens Hus
Museumsgade 32. 7400 Herning

Dagsorden:

1. Velkomst ved formanden
2. Vedtagelse af forretningsordenen
3. Valg af dirigent
4. Valg af stemmetællere
5. Bestyrelsens beretning
6. Fremlæggelse af årets reviderede regnskab
7. Fremlæggelse af budget
8. Fastsættelse af kontingent
9. Indkomne forslag
10. Valg - på valg er:
 - a. Formand Jens Erik Sørensen
 - b. Bestyrelsesmedlem Niels Hedegaard for 2 år
 - c. Bestyrelsesmedlem Elin Kragelund for 2 år
 - d. Bestyrelsesmedlem May Britt Heggelund (ønsker ikke genvalg)
 - e. Suppleant Marianne Højlund Christensen for 1 år
 - f. Suppleant John Madsen for 1 år
- Valg af revisorer:
 - a. Erik Christensen (Jegge)
 - b. Willy Grøn
- Valg af revisorsuppleant for 1 år
På valg er Henry Ammitzbøll
11. Eventuelt

Bestyrelsen håber rigtig mange møder op ved generalforsamlingen, som indledes med et indslag, hvor formanden for LO Herning/Ikast Lone Børlum fortæller om hendes liv og arbejde. Alle er velkomne, dog har man kun stemmeret hvis man er medlem af ASRA.

Bestyrelsen